

RUIMTE VOOR ONTMOETING

OP WEG NAAR HERKENNING, ERKENNING EN HERSTEL

MISBRUIKT!

RUIMTE VOOR ONTMOETING

Op weg naar herkenning, erkenning en herstel

Een onderzoek naar welke vormen van lotgenotencontact de kwaliteit van leven verbeteren van mensen die langdurig seksueel misbruik hebben meegemaakt.

Miranda Freriks
Roos Freriks

Stichting Misbruikt!
www.misbruikt.nl
December 2023

Gefinancierd door Fonds Slachtofferhulp

Inhoudsopgave

Abstract	4
1. Inleiding	5
2. Opzet en methode	6
2.1 Enquêtes	6
2.2 Interviews	7
3. Vragen en antwoorden van de enquête	9
4. Interviews met organisaties voor lotgenotencontact	32
4.1 Blauwe maan	33
4.2 BSA Jeugdzorg	34
4.3 Slachtofferhulp Nederland	34
4.4 The Safe Space Club	36
4.5 Revief	37
5. Conclusies	42
6. Aanbevelingen	45
7. Bijlagen	48
7.1 Mail bij enquête lotgenotencontact 2023	48
7.2 Campagne “De stem van misbruik”	49

Abstract

Op basis van een enquête onder mensen die zelf seksueel misbruik hebben meegemaakt, gecombineerd met informatie uit interviews met organisaties die lotgenotencontact organiseren en aanbieden, en op grond van een grote hoeveelheid eigen ervaring adviseert de stichting Misbruikt! een stelsel van inloophuizen op te zetten, verdeeld over heel Nederland. Dit is een antwoord op de vraag welk soort lotgenotencontact de kwaliteit van het leven van slachtoffers van langdurig seksueel misbruik kan verbeteren. In het advies wordt een aantal kaders aangegeven, worden voorwaarden benoemd en worden suggesties gedaan voor het functioneren van deze inloophuizen en voor de totstandkoming ervan. Kernelementen in het advies zijn dat het lotgenotencontact primair een live, fysiek contact moet zijn (vandaar het inzetten van inloophuizen) en dat de begeleiding die hierbij nodig is vooral moet worden gegeven vanuit ervaringsdeskundigheid.

1. Inleiding

De stichting Misbruikt! behartigt de collectieve belangen van mensen die langdurig seksueel misbruikt zijn. Kort na de oprichting in december 2021 werd er een campagne ingezet onder de titel "De stem van misbruik". De campagne vroeg om het tekenen van een manifest waarmee de mensen die seksueel misbruikt zijn hun stem konden laten horen. De tekst hiervan is als bijlage 2 aan dit rapport toegevoegd. Deze eerste campagne werd gefinancierd door het Fonds Slachtofferhulp (www.fondsslachtofferhulp.nl) en maakte veel los. Zo resulteerde deze direct in 3000 ondertekenaars en 1500 vragen om hulp of om lotgenotencontact. Het onderzoek waar dit rapport de uitkomst van is werd het logische gevolg op de vele vragen om hulp of lotgenotencontact. Want, hoewel de vraag om lotgenotencontact luid en duidelijk klinkt, hoe zou de doelgroep dit dan ingevuld willen zien? Het belang van een zo concreet mogelijk antwoord op deze vraag werd door de stichting Misbruikt! en Fonds Slachtofferhulp ingezien. In 2023 besloot stichting Misbruikt! dan ook mensen die seksueel misbruikt zijn een enquête voor te leggen waarin de te beantwoorden kernvraag kan worden geformuleerd als:

"Aan welke vormen van lotgenotencontact hebben mensen die langdurig seksueel misbruik hebben meegemaakt behoefte om de kwaliteit van het leven te verbeteren?"

Sedert de oprichting is de stichting Misbruikt! in de praktijk alleen maar (voor zover het mensen betrof die zelf misbruik hebben meegemaakt) benaderd door zij die als kind langer durend zijn misbruikt, ofwel de beoogde doelgroep. Kennelijk is het duidelijk dat het thema voor de stichting en haar activiteiten dat van het langdurig misbruik is.

De uitvoering van de enquête werd gedaan door de stichting Misbruikt! en het verslag hiervan omvat een groot deel van het rapport. Wij hopen met dit onderzoek voldoende duidelijkheid te creëren om concrete vervolgstappen te zetten. We hopen dat dit leidt tot een landelijke opzet van gewenste vormen van lotgenotencontact. Daarbij is het van belang op te merken dat er al meerdere goede initiatieven bestaan.

Met vriendelijke groet,
Miranda Freriks
Roos Freriks

2. Opzet en methode

De vraag die door middel van het onderzoek moet worden beantwoord is “Welke vormen van lotgenotencontact verbeteren de kwaliteit van leven van mensen die langdurig seksueel misbruik hebben meegemaakt?”. De gekozen opzet was een enquête onder slachtoffers met behulp van een aantal thematisch geordende meerkeuzevragen. Overigens dient hier een opmerking geplaatst te worden met betrekking tot het woord “slachtoffer”. Hoewel het in principe een neutrale, beschrijvende term is, wordt het door de mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt vaak gevoeld als een beladen, oordelende betiteling. In dit rapport kan het woord “slachtoffer” niet altijd vermeden worden, maar het zal zo min mogelijk gebruikt worden. Naast de enquête hebben er tevens interviews met vertegenwoordigers van organisaties die zich bezighouden met het bestrijden van (de gevolgen van) seksueel misbruik plaatsgevonden. De kern van de informatie uit het onderzoek komt nadrukkelijk uit de enquêtes. De rol van de interviews met organisaties is vooral om te zien in hoeverre hun ervaringen met de enquête uitkomsten overeenkomen en wat de organisaties eventueel zouden kunnen betekenen binnen de vervolgstappen. Beide onderdelen worden hier achtereenvolgens toegelicht.

2.1 Enquête

De enquête is gezonden aan de ondertekenaars van een manifest in het kader van de campagne van stichting Misbruikt! in december 2021. De tekst van dit manifest is als bijlage 2 aan dit rapport toegevoegd. Door ondertekening hebben zij een akkoord gegeven voor deelname aan toekomstige uitvragen onder leiding van de stichting. Ook na de campagne van 2021 hebben nog velen het manifest ondertekend, met name na het verschijnen van het onderzoeksrapport van de commissie Hendriks (over georganiseerd seksueel misbruik)¹ in 2022 en de reacties hierop. In totaal zijn er op deze wijze 4881 vragenlijsten verzonden. De mail, behorende bij de vragenlijst, is als bijlage 1 onderdeel van dit rapport. Tevens is de enquête verspreid op de Facebook en Instagram platformen van stichting Misbruikt! en via LinkedIn.

Voor het uitvoeren van de enquête is gebruik gemaakt van het programma Mailchimp. Hierin konden de ontvangen antwoorden geregistreerd en kwantitatief geanalyseerd worden. Deze registratie en analyse worden gepresenteerd en van commentaar voorzien. Dit vormt de kern van dit rapport. Aan de geadresseerden is gevraagd om de vragenlijst alleen in te vullen indien hij of zij zelf seksueel misbruik hebben meegemaakt. Dit leverde 302 respondenten op waarvan kan worden aangenomen dat zij zelf slachtoffer van seksueel misbruik zijn.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/21/eindrapport-tijdelijke-onderzoekscommissie-georganiseerd-sadistisch-misbruik-van-minderjarigen>

Circa de helft van deze responses (157) kwam uit de groep ondertekenaars van het manifest, de overige (145) kwamen via spontaan doorgestuurde mails of de genoemde sociale media in contact met de vragenlijst en vulden deze in. Het is moeilijk om de feitelijke respons als percentage te kwantificeren omdat van verreweg de meeste aangeschreven ondertekenaars van het manifest niet bekend is of zij slachtoffer, of bijvoorbeeld omstander of pleger zijn. Bovendien is niet bekend hoeveel potentiële respondenten via de sociale media zijn bereikt. Elke schatting van het responspercentage is daarom giswerk, ook al omdat de redenen om bij ondertekening van het manifest niet in te willen vullen tot welke categorie de ondertekenaar behoort divers kunnen zijn. Niettemin betekent het absolute aantal van 302 geretourneerde enquêtes een substantieel informatieve respons waaraan voldoende betekenis mag worden toegekend.

Degenen die zelf geen seksueel misbruik hebben meegemaakt konden in plaats van de enquête in te vullen een mail sturen met opmerkingen. Dit leverde niet alleen mails op van omstanders en professionals, maar ook van slachtoffers. Enkele citaten uit deze mails zijn in het rapport op relevante plaatsen ter illustratie toegevoegd.

In de tekst worden de woorden "respondent" en "beantwoorder" gebruikt. Een respondent is iedereen die de enquête ingevuld heeft. Echter, niet alle respondenten hebben alle vragen ingevuld. Voor een specifieke vraag geldt dan dat een beantwoorder iemand is die deze vraag daadwerkelijk beantwoord heeft.

2.2 Interviews

Ter completering van de informatie uit de beantwoorde vragenlijsten zijn er vertegenwoordigers van een aantal, voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag relevante, organisaties geïnterviewd. Dit zijn Blauwe Maan uit Tilburg, BSA-jeugdhulp Amersfoort, Slachtofferhulp Nederland, The Safe Space club en Stichting Revief. Deze organisaties worden kort voorgesteld en er wordt verslag van de online en offline interviews gedaan. De informatie uit deze interviews wordt verwerkt bij de conclusies en het advies.

Bij de conclusies wordt het totale beeld beschreven van de informatie en de interpretatie ervan uit de enquête en de interviews. Bij de aanbevelingen volgen uit deze conclusies ideeën voor het structureel organiseren van lotgenotencontact voor degenen die langdurig seksueel misbruik hebben ondergaan.

In het rapport wordt vaak gesproken over de activiteiten die online of offline plaatsvinden. De offlineactiviteiten worden ook wel als “fysiek” aangeduid en die begrippen worden door elkaar gebruikt. Ze betekenen hetzelfde, en wel die contactvormen waarbij de lotgenoten en anderen in levenden lijve op dezelfde locatie bij elkaar zijn. Met “online” wordt dan verwezen naar digitale vormen van contact en communicatie via de computer (of bijvoorbeeld een tablet) en internet.

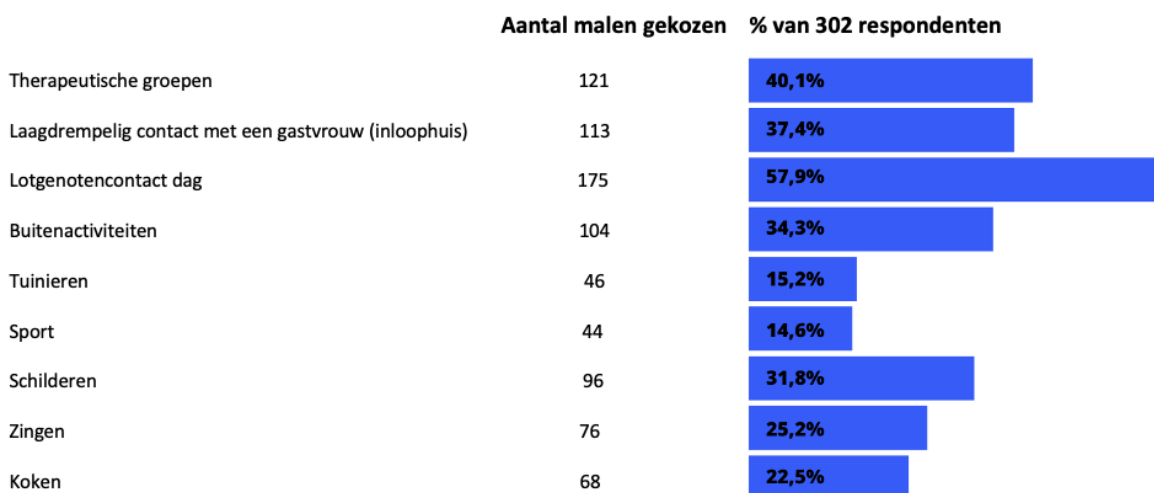
3. Vragen en antwoorden van de enquête

Welke activiteiten zou je overwegen aan deel te nemen?

Praktisch / vraag 1

Welke activiteit zou je overwegen aan deel te nemen?

297 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 843 gekozen opties

Uit de aantallen aangevinkte opties wordt duidelijk dat er veel behoefte is aan activiteiten die je kunt doen in contact met anderen (lotgenoten, therapeuten, gastpersonen) door middel van therapeutische sessies, gesprekken of activiteiten. Deze behoefte suggereert een zekere mate van isolement in het dagelijks leven van wie seksueel misbruik hebben meegemaakt. Buitenactiviteiten in algemene zin worden, gezien de score, mogelijk als groepsactiviteiten opgevat. Dat de meer gespecificeerde activiteiten gemiddeld wat lager scoren is niet verwonderlijk. Hier spelen persoonlijke voorkeuren en hobby's een meer bepalende rol. Overigens onderstreept het feit dat deze vraag door nagenoeg alle 302 respondenten is beantwoord de conclusie dat de vraag naar lotgenotencontact groot is.

Bij deelname aan een lotgenotencontact groep, aan hoeveel contactmomenten zou je het meest behoefte hebben?

Praktisch / vraag 2

Bij deelname aan een lotgenotencontact groep, aan hoeveel contactmomenten zou je het meest behoefte hebben?

290 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 339 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Enmalig	81	26,8%
Meermalig (ca. 6 keer in 3 maanden tijd)	152	50,3%
Langdurig contact	106	35,1%

Hier lijkt de conclusie duidelijk dat er vooral behoefte is aan een vorm van lotgenotencontact met een redelijk intensieve frequentie en een langer durende continuïteit. Er bestaat vermoedelijk een tekort aan structureel georganiseerde steun van buiten het eigen sociale systeem van familie en vrienden. Daarbij geeft ruim een kwart ook de wens aan ad hoc een beroep op contact met één of meerdere lotgenoten te kunnen doen. Georganiseerd lotgenotencontact zal dus vooral structureel beschikbaar moeten zijn, maar daarvanuit ook incidenteel aangeboden moeten kunnen worden. Hoe dit het beste kan worden geoperationaliseerd zal onderdeel van een toekomstig ontwerpplan dienen te zijn.

Waar zou je eerder aan deelnemen; een vaste groep deelnemers of een wisselende groep deelnemers?

Praktisch / vraag 3

Waar zou je eerder aan deelnemen; een vaste groep deelnemers of een wisselende groep deelnemers?

296 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 325 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Vaste groep	237	78,5%
Wisselende groep	88	29,1%

Stabiliteit van de groep lotgenoten heeft duidelijk de voorkeur boven een wisselende groep. Hoewel de beweegredenen voor deze beantwoording niet gegeven zijn is dit ook eenvoudig voorstelbaar. Immers in het contact wordt veel zeer persoonlijke en vertrouwelijke informatie gedeeld. Dit zal bij een sterk wisselende groep lotgenoten eerder een gevoel van onveiligheid creëren. Overigens lijkt dit niet voor iedereen te gelden gezien het feit dat ruim een kwart aangeeft een wisselende samenstelling prima te vinden. Bij een gevoel van (on)veiligheid zullen waarschijnlijk ook persoonlijke ervaringen en karaktereigenschappen een rol spelen.

Bij deelname aan een activiteit met lotgenoten, op welk moment van de dag zou je dit het liefst plannen?

Praktisch / vraag 4

Bij deelname aan een activiteit met lotgenoten, op welk moment van de dag zou je dit het liefst plannen?

293 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 372 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ochtend	98	32,5%
Middag	187	61,9%
Avond	87	28,8%

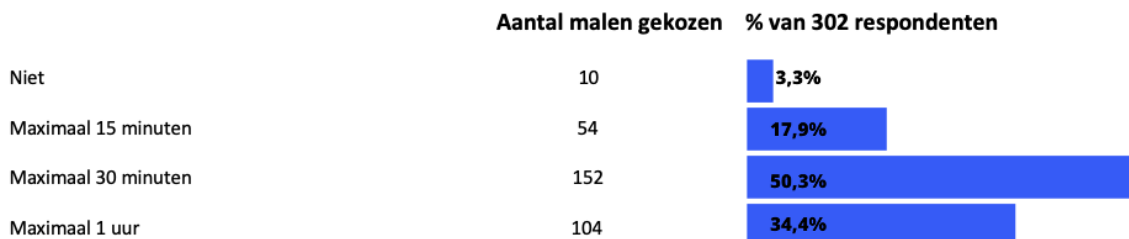
De voorkeur ligt met name op de middag. Duidelijk is dat veel respondenten tenminste 2 antwoorden hebben aangevinkt. Er zijn immers 372 opties aangegeven door 293 beantwoorders. Er is weinig verschil tussen de voorkeuren voor de ochtend of de avond. Het is van belang te zien dat 115 van de 302 respondenten de middag níet als voorkeur opgeeft. Het ligt daarom het meest voor de hand om activiteiten vooral in de middag te organiseren met daarnaast een eventuele gelijke uitbreiding naar de ochtend en de avond.

In hoeverre zou je bereid zijn te reizen voor lotgenotencontact?

Praktisch / vraag 5

In hoeverre zou je bereid zijn te reizen voor lotgenotencontact?

297 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 320 gekozen opties

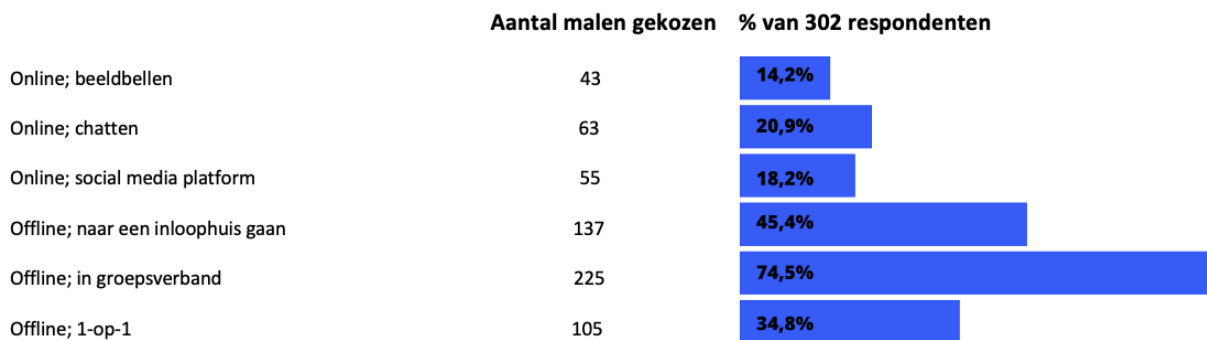
Om zoveel lotgenotencontact te kunnen bieden aan mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt lijkt het wenselijk dat de reistijd tot een fysieke mogelijkheid hiertoe binnen een half uur blijft. Op grond van dit criterium is een kaart van Nederland te maken met een gewenste spreiding. Dat neemt niet weg dat bijna één vijfde van de respondenten dan een te hoge drempel blijft ervaren. Als we deze laatste groep ook toegang tot lotgenotencontact willen geven, zal dit online of meer decentraal offline (bijvoorbeeld in kleine regionale groepen) gestalte moeten krijgen.

Welke vormen van contact zouden jou voorkeur hebben?

Praktisch / vraag 6

Welke vormen van contact zouden jou voorkeur hebben?

297 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 628 gekozen opties

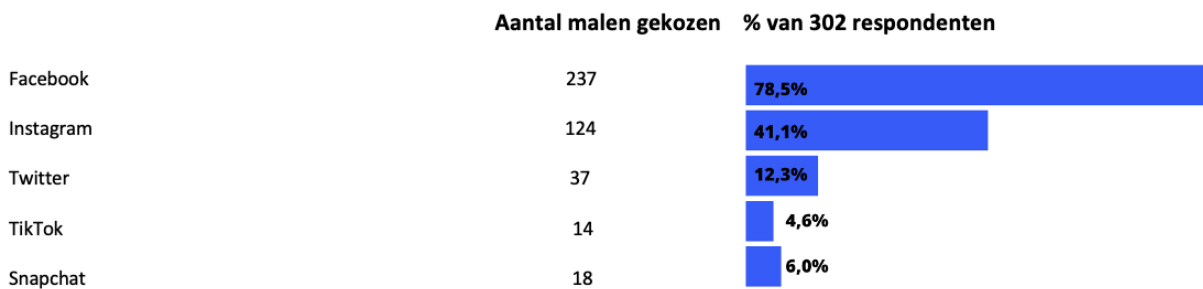
Het is hier volkomen duidelijk dat een offline (fysieke) vorm van contact nadrukkelijk de voorkeur heeft. Binnen die vorm is er eveneens een duidelijke behoefte aan contacten in groepsverband. Overigens is het aantal aangevinkte opties circa tweemaal het aantal beantwoorders. Uit een globale analyse van de onderliggende data blijkt dat de overlap deels binnen de offline opties valt en deels de offline optie wordt gecombineerd met een online optie. Duidelijk is in ieder geval dat georganiseerd lotgenotencontact idealiter focust op offline, maar daarnaast ook online vormen zou moeten aanbieden. Hierbij kan worden aangetekend dat het inzetten van deze online vormen deels het vraagstuk van reistijd en spreiding kan helpen oplossen.

Op welke platformen ben je online actief?

Praktisch / vraag 7

Op welke platformen ben je online actief?

259 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 430 gekozen opties

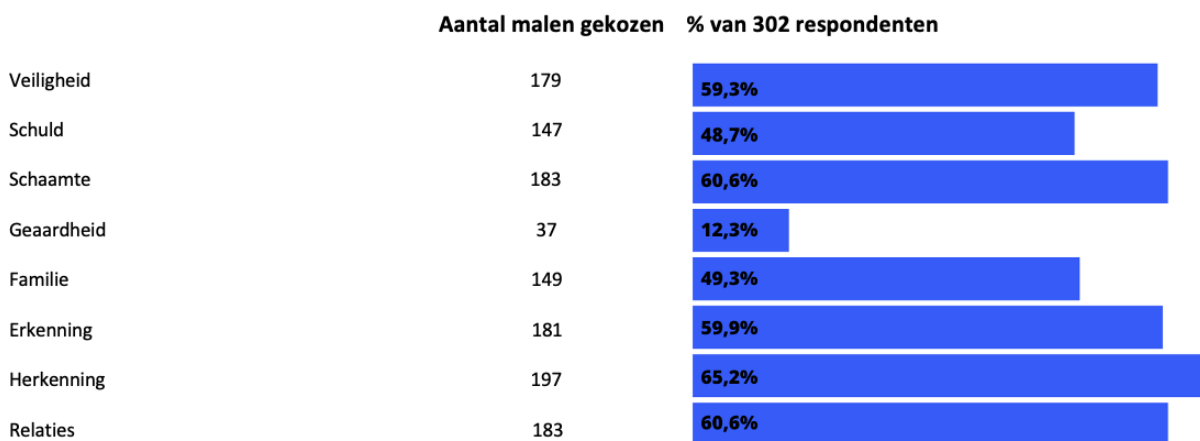
Met deze vraag hebben we geprobeerd, naast informatie over op welke platformen de respondenten actief waren, ook iets meer inzicht te krijgen in de doelgroep van de respondenten en een schatting te kunnen maken van de leeftijd. We wilden de vraag over leeftijd niet stellen omdat dit het invullen van de enquête misschien iets minder anoniem maakt, maar op deze manier hebben we wel een beetje een beeld gekregen, ervanuit gaande dat de groep mensen die veel gebruik maken van bijvoorbeeld facebook iets ouder zijn dan de mensen die op gebruik maken van snapchat. Wat bij deze vraag opvalt dat is dat er maar door 259 van de 302 respondenten een antwoord gegeven is. Gezien het feit dat er geen antwoord optie "geen gebruik van platformen" beschikbaar was in de vragen lijst lijken er ongeveer 40 (ofwel ongeveer 13%) van de respondenten geen gebruik van social media te maken. Dit is op zich een belangrijk gegeven en verklaart wellicht een deel van de voorkeur voor offline lotgenotencontact. Facebook en Instagram zijn veruit de hoogst scorende platformen en dit is mogelijk ook een afspiegeling van de vermoedelijke gemiddelde leeftijd van de beantwoorders.

Welke onderwerpen zou je graag willen bespreken met lotgenoten?

Inhoudelijk / vraag 8

Welke onderwerpen zou je graag willen bespreken met lotgenoten?

297 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 1256 gekozen opties

Het item 'geeraardheid' scoort hier duidelijk laag vergeleken met de andere opties. Tussen deze andere opties bestaat qua score geen duidelijk significant verschil. Nagenoeg alle respondenten beantwoorden de vraag. Gemiddeld vinken de beantwoorders een viertal items aan. De overlap tussen deze items is in de onderliggende data divers. Het beeld dat we hier zien is herkenbaar vanuit de vele contacten die de stichting Misbruikt! met mensen met misbruikervaringen heeft (en zal ongetwijfeld ook door andere organisaties in het werkveld herkend worden) en geeft aan op hoeveel existentiële terreinen degenen die misbruik hebben meegemaakt problemen ervaren. Dit is op zichzelf aan een goed argument voor een recht op een goed toegankelijk hulpaanbod, inclusief het lotgenotencontact.

Zou je behoefte hebben aan een (afgeschermd) online platform speciaal ontwikkeld voor de doelgroep?

Inhoudelijk / vraag 9

Zou je behoefte hebben aan een (afgeschermd) online platform, speciaal ontwikkeld voor de doelgroep?

295 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 297 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	177	58,6%
Nee	120	39,7%

Een kleine zestig procent geeft aan graag van een veilig (afgeschermd) online platform gebruik te kunnen maken. Het ontwikkelen van een dergelijk platform lijkt dan ook een gewenst project. Een dergelijk gesloten platform zal meer gevoel van veiligheid creëren dan de open platformen uit vraag 7 en daardoor waarschijnlijk ook meer lotgenoten over de streep trekken van het online contact.

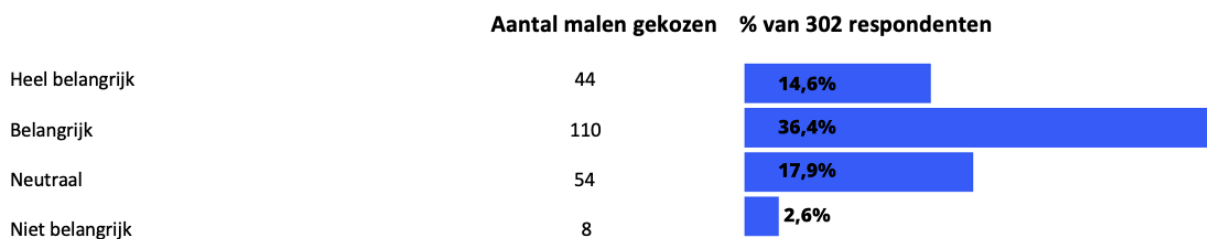
In hoeverre is het voor jou belangrijk dat de doelgroep op dit platform aansluit bij jouw specifieke ervaringen?

Inhoudelijk / vraag 10

Beantwoord deze vraag als je met 'ja' geantwoord hebt op de vorige vraag.

In hoeverre is het voor jou belangrijk dat de doelgroep op dit platform aansluit bij jou specifieke ervaringen?

205 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 216 gekozen opties

Van de 302 respondenten hebben er 205 een antwoord ingevuld. Dat ligt procentueel iets boven het aantal ja-zeggere uit vraag 9. De beantwoorders maken in ieder geval duidelijk dat zij zich voldoende moeten kunnen identificeren met het totaal van de gebruikers (de doelgroep) van een dergelijk digitaal platform. Op zich lijkt dit een open deur, maar hier zal toch echt aandacht voor moeten zijn (en duidelijk over gecommuniceerd moeten worden aan mensen die overwegen van het lotgenotencontact gebruik te gaan maken) wil een dergelijk platformproject een succes (in termen van daadwerkelijk gebruik) worden.

Welke vorm van begeleiding heeft jouw voorkeur?

Begeleiding / vraag 11

Welke vorm van begeleiding heeft jouw voorkeur?

297 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 456 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Professionele zorg	86	28,5%
Ervaringsdeskundigheid	155	51,3%
Inzet van vrijwilligers	36	11,9%
Combinatie van bovenstaande	155	51,3%
Geen begeleiding	24	7,9%

Indien er naast het lotgenotencontact als zodanig bovendien actieve begeleiding zou worden aangeboden, dan heeft de hulp van een ervaringsdeskundige de voorkeur. Dit naast en in mindere mate de professionele zorg. Dat combinaties van de genoemde alternatieven hoog scoren zal niemand verbazen, maar opvallend is het dat deze combinaties niet hoger scoren dan ervaringsdeskundigheid alleen. Overigens berust de procentuele overeenkomst tussen de ervaringsdeskundigheid en de combinatie op toeval. De onderliggende data laten zien dat er geen vaste koppeling tussen de gekozen opties is.

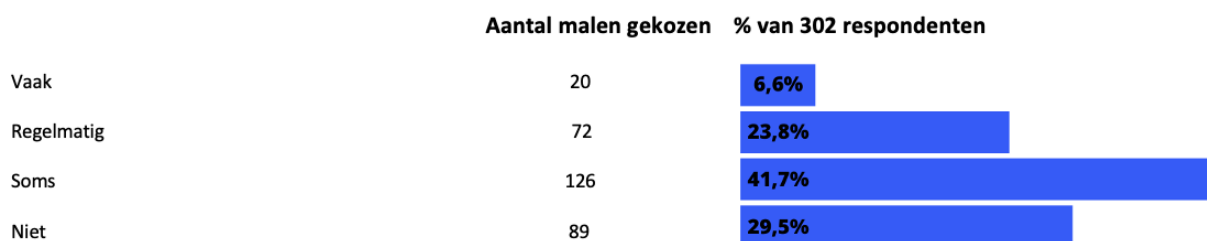
“Ik heb wel de ervaring dat als er geen duidelijke leiding of structuur in de vorm van professionele begeleiding is het kan escaleren, en aangezien ik geen ‘zelf’ heb kunnen ontwikkelen, en moeite heb met onenigheid tussen mensen en mensen die zich steeds weer heel erg overheersend op de voorgrond dringen kan, haak ik dan af.”

In hoeverre maak je gebruik van informele steun (sociaal vangnet in je directe omgeving)?

Begeleiding / vraag 12

In hoeverre maak je gebruik van informele steun (sociaal vangnet in je directe omgeving)?

299 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 307 gekozen opties

De hier gegeven antwoorden bevestigen het beeld dat mensen die misbruik hebben meegemaakt relatief weinig op hun eigen sociale context kunnen terugvallen, in ieder geval veel minder dan we zouden mogen verwachten. Van de respondenten geeft slechts ongeveer 30% aan min of meer structureel op de eigen sociale omgeving terug te kunnen vallen. Mogelijk blijft hierdoor potentiële steun onbenut en kan een organisatie voor lotgenotencontact activiteiten ontplooiën om hier verbetering in aan te brengen. Maar dat heeft zeker ook een grens door het feit dat veel misbruik zich binnen de directe omgeving plaatsvindt zodat dit vaak niet de logische plaats zal zijn om steun te zoeken en te vinden.

“Ik krijg geen hulp uit mijn familie. Ik weet niet wat het is, ze schamen zich, voelen zich er ongemakkelijk mee en trouwens, ook mijn familie zijn daders, en faciliteerden het.”

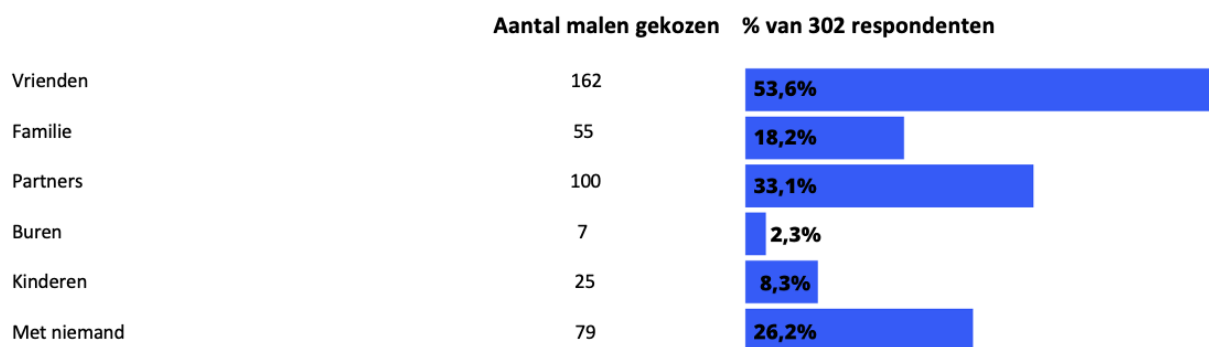
Met wie kun je over je ervaringen praten?

Begeleiding / vraag 13

Beantwoord deze vraag als je met 'ja' geantwoord hebt op de vorige vraag.

Met wie kun je over je ervaringen praten?

274 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 428 gekozen opties

Vrienden en partners scoren aanzienlijk beter dan familie. Dat is ook voorstelbaar omdat (hoewel ook vrienden en partners plegers van misbruik kunnen zijn) veel misbruik juist door familieleden plaatsvindt. Aan de percentages kunnen we zien dat er vaak een combinatie van opties wordt gegeven. De combinatie van vrienden en partners komt veel voor in de onderliggende data. Overigens is het niet te negeren dat ongeveer een kwart van de respondenten niemand in de eigen sociale omgeving heeft om er over te praten. De vraag is of ook dit sterk gerelateerd is aan het feit dat veel daders uit de eigen sociale omgeving komen, of dat er andere factoren een rol bij spelen.

Zou je bij gebruik van een online platform behoefte hebben aan informatie/adviezen vanuit een professional/deskundige?

Begeleiding / vraag 14

Zou je bij gebruik van een online platform behoefte hebben aan informatie/adviezen vanuit een professional/deskundige?

290 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 292 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	204	67,5%
Nee	88	29,1%

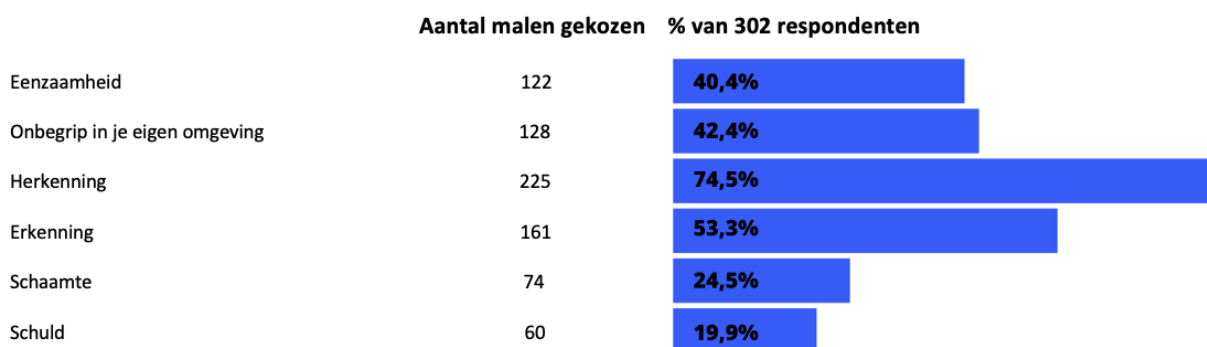
Zoals uit vraag 6 bleek is er onder de respondenten een overtuigende voorkeur voor offline vormen van lotgenotencontact en/of begeleiding. Dat neemt niet weg dat er een aanzienlijke groep wel over online vormen zou willen kunnen beschikken. Het is aannemelijk dat in de toekomst de vertrouwdheid (in de zin van praktisch gebruik) met digitale vormen van communicatie zal toenemen. Bovendien zullen online vormen van lotgenotencontact en begeleiding waarschijnlijk wel een goede aanvulling op het offline contact zijn waarbij de globale voorkeur ligt (vooral omtrent afstandsdrempels). Ook is deze beantwoording coherent met de op vraag 11 gegeven antwoorden en bevestigt daarmee de conclusie dat er behoefte is aan deskundige begeleiding.

Wat is voor jou de voornaamste reden om contact met lotgenoten te zoeken?

Motivatie / vraag 15

Wat is voor jou de voornaamste reden om contact met lotgenoten te zoeken?

298 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 770 gekozen opties

Hier valt op dat de motivatie om lotgenotencontact te zoeken vooral berust op de vier opties die gekoppeld zijn aan het isolement waarvan we weten dat mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt eronder gebukt gaan (eenzaamheid, onbegrip en gebrek aan herkenning en erkenning). De opties die beschouwd kunnen worden als samenhangende met een laag moreel zelfbeeld (schuld en schaamte) scoren lager, maar zijn toch nog steeds voor een substantieel aantal respondenten een reden om lotgenotencontact te wensen. Dat blijkt ook uit de antwoorden op vraag 8 waar deze thema's hoger scoren. Dat betekent mogelijk dat het de verwachting is dat het kunnen opheffen van (een deel van) het isolement ook voor het omgaan met (en het verminderen van) gevoelens van schuld en schaamte van belang is.

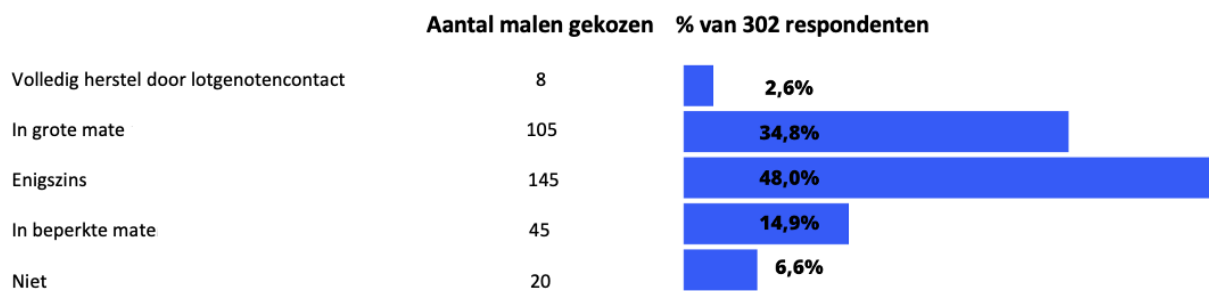
“Ik heb weinig sociale contacten in de buurt. Daarnaast heb ik ook veel lichamelijke klachten en ben daardoor behoorlijk beperkt. Een plek waar ik mensen kan treffen die tegen dezelfde problemen aanlopen zou echt fantastisch zijn.”

In hoeverre verwacht je dat lotgenotencontact bijdraagt aan jouw verwerking?

Motivatie / vraag 16

In hoeverre verwacht je dat lotgenotencontact bijdraagt aan jouw verwerking?

299 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 323 gekozen opties

Ruim vier vijfde van de responders geeft aan te verwachten dat het lotgenotencontact een substantieel positief effect op het herstel zal hebben. Hoewel verwachting en realiteit niet hetzelfde zijn (en in de praktijk onderzocht zou kunnen worden wat het daadwerkelijke effect is) is dit een belangrijk voorteken. In het algemeen kan gesteld worden dat bij behandelingen het hebben van hoge verwachtingen zowel het volhouden als het effect ervan bevordert. Als we deze lijn doortrekken naar lotgenotencontact (en zeker indien er ook begeleidingsvormen als uit vraag 11 aan toe worden gevoegd) dan is deze verwachting een mogelijke indicator voor een positief effect.

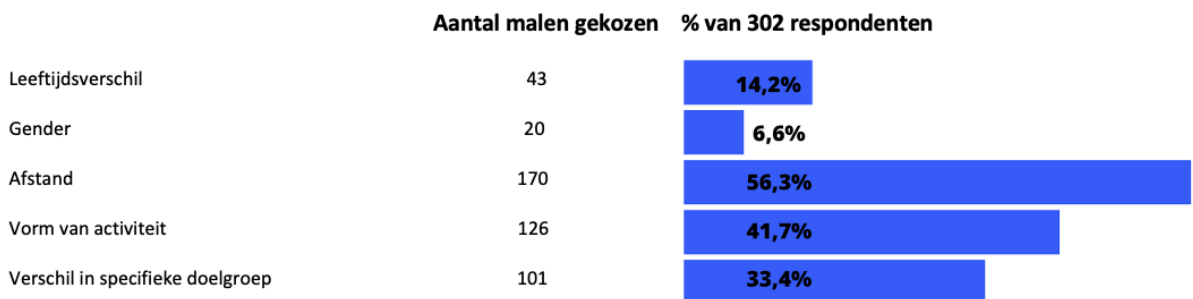
“Vanaf 2010 deelden we ons misbruik in de krant en op social media. Daar leerden we lotgenoten kennen, produceerden onze eerste kunstfilms en kunstfoto’s over ons misbruik en steunden elkaar waar we konden.”

Welke drempels zijn er voor jou die deelname aan lotgenotencontact zouden kunnen belemmeren?

Persoonlijk / vraag 17

Welke drempels zijn er voor jou die deelname aan lotgenotencontact zouden kunnen belemmeren?

282 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 460 gekozen opties

Hieruit blijkt het belang van de juiste praktische uitwerking van het lotgenotencontact. Enerzijds is voldoende spreiding over het land en dus een beperkte reisafstand (zoals we ook al zagen bij vraag 5) een voorwaarde, anderzijds is de aard van de activiteiten relevant. Met betrekking tot dat laatste kan gesteld worden dat een gevarieerd praktisch aanbod voor het slagen van het lotgenotencontact gewenst is. Ook een tekort aan identificatie (verschil in doelgroep) is een mogelijke belemmering. In de onderliggende data is te zien dat er geen duidelijk patroon blijkt te zijn in de combinaties van antwoorden.

“Aan de andere kant, het maakt contact wel erg moeilijk als er mensen zich over seksueel geweld uitlaten die dit niet hebben meegemaakt, er worden dan soms zulke ongevoelige dingen gezegd.”

Is anonimiteit binnen een groep van belang voor jou?

Persoonlijk / vraag 18

Is anonimiteit binnen een groep van belang voor jou?

294 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 302 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	112	37,1%
Nee	190	62,9%

Kennelijk is er voor een kleine twee derde van de respondenten voldoende verwachting van (of zelfs ervaring met) veiligheid binnen een groep lotgenoten. Vermoedelijk zijn de gegeven antwoorden hier gekoppeld aan de antwoorden op vraag 3, in die zin dat daar vooral geanticipeerd wordt op lotgenotengroepen in een vaste samenstelling. Niettemin geeft ongeveer een derde aan wel de mogelijkheid tot anonimiteit te willen hebben. Hiermee moet rekening gehouden worden in de zowel de offline als online mogelijkheden tot lotgenotencontact.

Is je directe omgeving op de hoogte van je ervaringen?

Persoonlijk / vraag 19

Is je directe omgeving op de hoogte van je ervaringen?

301 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 314 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	249	82,5%
Nee	65	21,5%

Als we dit mogen spiegelen aan de antwoorden op vraag 12 en vraag 13, dan is het even paradoxaal als schrijnend dat het misbruik in de meeste gevallen wel bij de directe omgeving bekend is maar dat dit niet leidt tot voldoende sociale steun. Hier is in het antwoord op vraag 13 wel een deel van de verklaring voor gegeven, maar het onderstreept het belang van de vraag of de organisatie van lotgenotencontact een rol zou kunnen spelen in het stimuleren van deze sociale steun, natuurlijk binnen de mogelijkheden (immers: de positie van de dader(s) in de sociale omgeving kan in veel gevallen een belangrijke belemmering zijn). Hulpaanbod voor familie, partners of vrienden zou misschien een manier kunnen zijn om een dergelijke rol in te vullen.

"Mijn dochter heeft veel problemen gehad in haar leven en het nooit aan ons verteld. Ze is drie maanden geleden overleden, ze heeft een einde aan haar leven gemaakt. Het grote (familie) geheim wat zij meer dan 25 jaar met zich "meedroeg" is 3 maanden geleden meegegaan in haar graf, te bizar voor woorden.... Een groet van een verdrietige moeder."

Zou je jouw sociale vangnet op de hoogte willen brengen van jouw ervaringen?

Persoonlijk / vraag 20

Beantwoord deze vraag als je met 'nee' geantwoord hebt op de vorige vraag.

Zou je jouw sociale vangnet op de hoogte willen brengen van jouw ervaringen?

120 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 124 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	61	20,2%
Nee	63	20,9%

Opvallend is het feit dat er tweemaal zoveel beantwoorders van deze vraag zijn dan nee-zeggere op vraag 19. Ook uit de onderliggende data blijkt dat deze vraag ook door veel ja-zeggere op vraag 19 beantwoord is. Dit suggereert dat de vraagstelling vaak niet goed is begrepen. Overigens blijken ook 14 respondenten op vraag 19 met "nee" te hebben geantwoord en op vraag 20 "ja" als antwoord te hebben gegeven. Sommigen lijken er dus wel behoefte aan te hebben dat hun sociale omgeving op de hoogte wordt gebracht.

Zou je jouw sociale vangnet op de hoogte stellen van deelname aan lotgenotencontact activiteiten?

Persoonlijk / vraag 21

Zou je jouw sociale vangnet op de hoogte stellen van deelname aan lotgenotencontact activiteiten?

288 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 291 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Ja	213	70,5%
Nee	78	25,8%

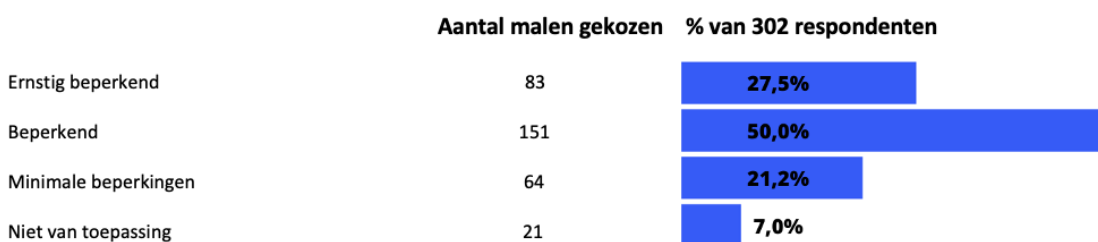
Wat hier opvalt dat is dat de verdeling van de antwoorden dicht in de buurt ligt van de verdeling op de vraag 19, namelijk de mate waarin de directe omgeving op de hoogte is van het misbruik. Dat ligt voor de hand en blijkt ook tot op zekere hoogte uit de onderliggende data omdat 197 van de 302 respondenten (ofwel circa 65%) beide vragen met "ja" beantwoordt. De overige ja-zeggere op vraag 21 hebben ofwel geen antwoord, ofwel "nee" als antwoord gegeven op vraag 19. Wat hier de betekenis van is kan uit deze enquête niet worden afgeleid.

Hoe zou jij de ernst van je eventuele problemen omschrijven?

Persoonlijk / vraag 22

Hoe zou jij de ernst van je eventuele problemen omschrijven?

299 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 319 gekozen opties

Meer dan driekwart van de respondenten (77,5%) meldt dat het meegemaakte misbruik heeft geleid tot beperkingen of zelfs ernstige beperkingen in het leven. Dit is onder lotgenoten niets nieuws, maar het lijkt er niet op dat dit ook breed maatschappelijk onderkend wordt, noch naar ernst, noch naar omvang. Dit ondanks de huidige aandacht in de media. Hier zou een goed ingerichte ("professionele") organisatie voor lotgenotencontact onder de eigen doelgroep verder onderzoek naar kunnen doen en met de concrete resultaten hiervan naar buiten kunnen treden in de hoop veel meer publieke en politieke awareness en actie te laten ontstaan dan nu het geval is.

"Chronische pijn en schrijven is erg lastig qua concentratie. Ik probeer 't, evenals deze mail, maar kom niet veel verder. Ik schrijf dit in stukjes. Ik zou hulp bij het schrijven van brieven of het maken van kerstkaarten fijn vinden en ook om dat in een groep te doen."

Tot slot willen wij je vragen welke vorm(en) van lotgenotencontact jouw kwaliteit van leven zou verbeteren?

Persoonlijk / vraag 23

Tot slot willen wij je vragen welke vorm(en) van lotgenotencontact jouw kwaliteit van leven zou verbeteren?

293 beantwoorders op totaal van 302 respondenten / 438 gekozen opties

	Aantal malen gekozen	% van 302 respondenten
Online, door anderen georganiseerd	126	41,7%
Online, op eigen initiatief georganiseerd	23	7,6%
Offline, door anderen georganiseerd	236	78,1%
Offline, op eigen initiatief georganiseerd	53	17,5%

Uit de gegeven antwoorden blijkt zonneklaar dat er bij de respondenten een duidelijke voorkeur en behoefte bestaat aan lotgenotencontact en begeleiding die vóór hen georganiseerd wordt. Deze wens pleit voor een professioneel georganiseerde en voldoende door de overheid gefinancierde organisatie voor lotgenotencontact voor heel Nederland. Wat de gewenste organisatievorm is dient daarbij nog bepaald te worden. De contouren hiervan staan in het advies aan het einde van dit rapport beschreven. Ook hier ligt de voorkeur bij een primair offline werkende organisatie met aanvullende onlinemogelijkheden.

4. Interviews met verschillende organisaties die een vorm van lotgenotencontact organiseren

Deze interviews hebben online plaatsgevonden en wel met de stichting Blauwe Maan uit Tilburg, BSA jeugdhulp uit Amersfoort, Slachtofferhulp Nederland, The Safe Space club en Revief (onderdeel van de stichting Misbruikt! en het enige offlinegesprek). Het doel van deze gesprekken was een indruk te krijgen omtrent de mogelijkheden welke er op dit moment beschikbaar zijn voor lotgenotencontact. Het in kaart brengen van deze mogelijkheden en de ervaringen ermee kan ons, als toevoeging aan de enquête uitkomsten, een kader bieden voor een advies met betrekking tot een landelijke opzet van lotgenotencontact.

De start van alle gesprekken begon met uitleg over de stichting Misbruikt! en het doel van het onderzoek. Vervolgens konden medewerkers van de geïnterviewde organisatie uitleggen wat hun werkzaamheden inhouden en vanuit welke missie en visie zij werken.

Bij de interviews zijn verder toegespitst op ervaringen met lotgenotencontact, eventuele andere activiteiten en plannen voor de toekomst. Ook mogelijke manieren tot wederzijdse hulp en samenwerking werden besproken. De genoemde thema's en vraagstukken speelden ook een rol bij het opstellen van de enquêtevragen indien de interviews plaatsvonden voor de enquête (Blauwe Maan, BSA jeugdhulp en Slachtofferhulp Nederland. Voor de interviews met The Safe Space Club en Revief geldt dat deze ook verdiepende informatie met betrekking tot (de interpretatie van) de enquête uitkomsten gaven).

Het interview met Thérèse Bravenboer van Revief op blz. 37 is uitgebreider weergegeven dan de overige interviews. De jarenlange kennis (minimaal 20 jaar) en ervaring die Thérèse heeft opgedaan met het thema lotgenotencontact maakte dat we veel content konden verzamelen tijdens het gesprek. Daarom hebben we ook van dit interview dan ook zoveel mogelijk weergegeven in dit verslag.

Relevante interviewresultaten

4.1 Blauwe Maan

Met als standplaats Tilburg werkt de stichting Blauwe Maan inmiddels al 30 jaar als een laagdrempelige organisatie voor preventie en hulp met betrekking tot seksueel geweld. Zij maakt seksuele grensoverschrijding en seksueel misbruik bespreekbaar en biedt niet alleen slachtoffers, maar ook partners, ouders of andere familieleden deskundige hulpverlening op maat. De sleutelwoorden uit de visie zijn: vakkundig, toegewijd, veilig, laagdrempelig, samen. De huidige financiering bestaat uit gemeentelijke en andere subsidies uit de regio's Midden-Brabant en West-Brabant.

Het eerste voor ons belangrijkste aandachtspunt uit het gesprek met de Blauwe Maan betreft gender voorkeur in groepen. Er blijken zich weinig mannen aan te melden bij gescheiden groepen en de doelgroep ligt vooral bij vrouwen (zoals eveneens naar voren komt in de interviews met de andere organisaties).

Laagdrempeligheid is een tweede belangrijk punt. Wat de hulpverlening van Blauwe Maan aantrekkelijk maakt is dat niet benadrukt wordt wat de reden is waarom mensen zich aanmelden. Dit wordt als bekend beschouwd. Ook is er geen officiële verwijzing nodig en zijn er geen kosten aan gebonden. Het inloophuis dat zij beheren is een neutraal uitziend, anoniem gebouw waardoor mensen er goed naar binnen durven lopen.

Professionaliteit binnen de aangeboden hulp is ook van belang, in het algemeen geboden door iemand van buitenaf. Dat blijkt met name uit het verwaterende contact van de groep zodra deze professionele hulpverlener niet meer in beeld is. Naast de zeven betaalde hulpverleners wordt er intensief inzet getoond van vier vrijwilligers en twee stagiaires.

Binnen deze stichting is er vooral vraag naar lotgenotencontactgroepen. Naar activiteiten wordt minder gevraagd. Toch blijkt de functie en het resultaat van georganiseerde activiteiten belangrijker dan gedacht: met creatief bezig zijn komt er toch meer gespreksstof los tussen de lotgenoten. Dat wijst toch op een kennelijk latente behoefte aan deze activiteiten.

Hoewel de Blauwe Maan actief is in Tilburg terwijl het werkgebied zich veel verder over Midden- en West-Brabant uitstrekt, zien zij wel dat de deelnemers het moeilijk vinden om mensen uit hun eigen woonplaats tegen te komen en hun verhaal met hen te delen. De kans dat ze elkaar tegenkomen in bijvoorbeeld de supermarkt, maakt de drempel hoger.

4.2 BSA Jeugdhulp Amersfoort

BSA jeugdhulp biedt regionaal specialistische hulp aan kinderen en hun ouders. Zij zijn een netwerk voor de samenwerking van zeven aanbieders voor specialistische jeugdzorg gezeteld in Amersfoort en werkend in Amersfoort en een ruim gebied daaromheen. De naam staat voor Breed Spectrum Aanbieders. Een programmateam stuurt de netwerkorganisatie aan en de samenwerkende partijen zijn GGZ Centraal Fornhese, 's Heeren Loo, Leger des Heils, Pluryn, De Rading Jeugd- en Opvoedhulp, Timon en Youké.

Het sociaal (wijk)team of jeugdteam, de huisarts of de jeugdarts, kan het gebiedsteam van BSA Jeugdhulp inschakelen. Dat gebeurt bijvoorbeeld als er sprake is van ernstige gedragsproblemen, een intensieve hulpvraag bij een verstandelijke beperking, een moeilijke echtscheiding, angst of trauma. Ook bieden zij hulp als er een andere woon- of logeervorm nodig is. Er wordt professionele hulp geboden waarbij nog zeer weinig tot geen gebruik wordt gemaakt van ervaringsdeskundigheid of het organiseren van lotgenotencontact.

Binnen de teams wordt voor wat betreft doelgroep seksueel misbruik, onderscheidt gemaakt in twee groepen: de groep kinderen waarvan het duidelijk is dat er seksueel misbruik heeft plaatsgevonden en de groep waarbij dit een vermoeden is dat nog niet is bevestigd. Voor de groep waarin misbruik is bewezen, is de organisatie zich ervan bewust dat er verschillende vormen van hulp en activiteiten nodig zijn, waaronder lotgenotencontact. Echter dit moment zijn er grote problemen om kinderen en jeugdigen goed te verwijzen voor behandeling van hun trauma of het deel laten nemen aan lotgenotencontact activiteiten in hun regio. De kinderen waarbij een vermoeden bestaat en niet actief worden behandeld, kunnen deelnemen aan algemene wijkactiviteiten.

Binnen dit gesprek kwam één kwestie nadrukkelijk naar voren. Wat jonge kinderen betreft is wat BSA jeugdhulp betreft professionele hulp beter geschikt als het bewezen is dat het kind misbruikt is. Als dit nog niet zeker is, zijn creatieve activiteiten meer van toepassing, waarbij er wel professionals aanwezig moeten zijn om te onderzoeken welke werkelijkheid er achter de situaties zit. Regionaal organiseren zij geen lotgenotencontactgroepen maar zouden dit wel heel graag op de agenda zetten. Op dit moment verwijzen zij mensen soms naar Blauwe Maan in Tilburg, maar voor veel mensen is de afstand een probleem.

4.3 Slachtofferhulp Nederland

Lotgenotencontact is een centraal thema binnen het beleid van Slachtofferhulp Nederland². De organisatie bestaat sinds 1984 en richt zich op een breed scala aan slachtoffers, kent

² Uit de jaarrekening 2022: "Slachtofferhulp biedt lotgenotencontact aan voor nabestaanden van een dodelijk verkeersongeval, zelfdoding en moord, voor slachtoffers van seksueel misbruik en geweld in

meerdere standplaatsen verspreid over Nederland en heeft een hoofdkantoor in Utrecht. De combinatie van de Stichting Slachtofferhulp Nederland en de Stichting Perspectief Herstelbemiddeling wordt nagenoeg volledig gefinancierd door de overheid.

Een duidelijk overzicht van er aangeboden wordt voor de diverse doelgroepen wordt helder gepresenteerd op de website. Zowel online als live lotgenotengroepen als themabijeenkomsten worden aangeboden. Tijdens het gesprek kwam naar voren dat online hulp op regioniveau de main focus is van Slachtofferhulp Nederland. Naast een eerste en laatste offline sessie, bestaat de hulp tussentijds voornamelijk uit een online forum voor de volwassen doelgroep. Sessies hierop vinden om de week plaats. Definities van verschillende vormen misbruik worden uitgelegd en informatie met betrekking tot 'wat te doen' is beschikbaar. Video's zijn beschikbaar omtrent ervaringen van andere slachtoffers van seksueel misbruik. Dit levert een totaalbeeld op van wat laagdrempelig lotgenotencontact kan betekenen voor verbetering van leven.

"Eigenlijk zou er een centrum moeten komen specifiek voor misbruikslachtoffers (op meerdere plekken in Nederland) waar dit soort slachtoffers geholpen kunnen worden...ook als er contra indicaties zijn voor een inloophuis moeten mensen er eigenlijk wel terecht kunnen (dus bijvoorbeeld op een spreekuur, ook met behandelaars en verpleegkundigen die weten hoe ze het beste kunnen helpen)."

De grootste lotgenotencontactgroepen bestaan uit 'zedes verleden' lotgenoten. Vooral deze groep heeft er het meest behoefte aan anoniem, online vragen te kunnen stellen en hun verhaal kwijt te kunnen.

De medewerkers beschikken allemaal over een driedaagse basistraining en aanvullende training op specifieke functies. Het team bestaat uit teamleiders en vrijwilligers met allemaal minimaal een hbo-achtergrond.

De bestaande mogelijkheden tot lotgenotencontact zijn volgens Slachtofferhulp Nederland een stap in de goede richting. Binnen de 'Slachtoffer Community' maakt de laagdrempelige toegang tot publieke en besloten groepen het eenvoudiger voor slachtoffers om elkaar te bereiken en de verhalen te delen. Door de groepen met betrekking tot met name de vorm van het misbruik wordt ernaar gestreefd om iedereen bij de juiste lotgenotengroep terecht te

de jeugdzorg en voor datingfraude. Lotgenotencontact is gericht op het vinden van (h)erkenning en steun bij elkaar, om hiermee een bijdrage te leveren aan het verwerkingsproces.

laten komen. De 'Online Themabijeenkomsten' vormen een extra laagdrempelige optie voor lotgenotencontact.

Alhoewel het aanbod aan lotgenotencontact binnen Slachtofferhulp Nederland een laagdrempelige, makkelijk bereikbare optie is, lijkt het initiatief meldpunt 'Verbreek de Stilte' minder goed uit te pakken. Met de stichting Misbruikt! wordt door veel slachtoffers contact opgenomen waarbij zij aangeven dat de stilte doorbreken één van de moeilijkste dingen is bij ervaringen met seksueel misbruik. Het overigens is ook maar de vraag of 'de stilte doorbreken' altijd de meest wenselijke optie is voor mensen. De gebruikte naam, en dus de oproep de stilte te doorbreken, verhoogt daardoor de drempel om te melden. Slachtoffers geven hierbij bovendien aan dat melding een opgave is die niet zo gemakkelijk gedaan kan worden door middel van een telefoontje. De vraag is dus of een op deze wijze en onder deze naam aangeboden meldpunt een goede oplossing en ingang is voor het zoeken van hulp.

In het interviewgesprek droeg Slachtofferhulp Nederland ideeën en wensen aan waarmee bij het opstellen van de enquêtevragen rekening is gehouden. Op deze manier heeft de enquête een verbeterde vragenset gekregen waardoor de informatieve inhoud voor organisaties die lotgenotencontact bieden, voor overheid en andere beleidsmakers én voor mensen die misbruik hebben meegemaakt aan relevantie heeft gewonnen.

4.4 The Safe Space Club

Het initiatief voor The Safe Space Club is genomen door de stichting Together We Rise uit Amsterdam en bestaat uit vrouwen die ervaringsdeskundig zijn. De activiteiten op social media zijn wat deze stichting onderscheidend maakt.

De Instagram pagina is gefocust op laagdrempelige psycho-educatie. Het doel hiervan is kennis te delen en te krijgen op een minder beladen, 'luchtige' manier dan via professionele hulp. En dit slaat aan. Met ruim 3300 volgers bereikt The Safe Space Club een breed publiek en is zij dagelijks actief. De brug tussen de 'luchtige' onlineactiviteiten en de eraan gekoppelde aangeboden hulp, na meer verdieping in de website, maakt de entree tot het lotgenotencontact erg toegankelijk. De aangeboden hulp is langdurig en op maat gemaakt. Niet alleen lotgenotencontact wordt aangeboden, maar ook support op onder andere juridisch vlak, zowel nationaal als internationaal.

De werkzaamheden bestaan zowel uit groepstrajecten als uit trajecten van 1-op-1 begeleiding. Er is de nadrukkelijke kernvisie op het bij elkaar laten komen van slachtoffers en hen in de gelegenheid te stellen elkaar te leren kennen door ervaringen te delen. Creativiteit wordt hier al toegepast bij de beginsessie. Een moodboard omtrent de huidige situatie en

waar je heen wilt in het proces is de eerste activiteit. De focus bij werknemers ligt hier, als gezegd, vooral op ervaringsdeskundigheid. Waarbij iedere medewerker naast ervaringsdeskundige ook een deskundige is op zijn of haar eigen, specifieke vakgebied.

De aandacht voor projecten is eveneens een belangrijk punt. Twee van de huidige projecten zijn het "care project" en het "sexual healing project".

Bij het care project worden vier thema's besproken in een tijdsbestek van acht maanden. De sessies bestaan uit maandelijkse groepsactiviteiten en wekelijkse individuele sessies. Emotieregulatie staat centraal. Het sexual healing project impliceert het onderzoeken waar de imprint van de dader zit en de seksuele identiteit herontdekken.

Een streven van de Safe Space Club is niet wachten op hulp. En hoewel vrouwen de target groep zijn, zijn mannen (zowel slachtoffers als partners) niet minder welkom. De passie en discipline waarmee er gepraat wordt over bestaande en toekomstige missies, visies, en plannen, maakt deze stichting een ontzettend interessante organisatie wat betreft lotgenotencontact.

De organisatie geeft tevens aan dat de druk op de organisatie enorm is. Er is te weinig financiering om te kunnen voldoen aan de vraag. Dit komt overeen met de ervaring van stichting Misbruikt!: zodra de organisatie landelijk aandacht geeft aan het thema seksueel misbruik wordt deze overspoeld door hulpvragen.

4.5 Revief

Revief is begonnen als zelfstandige stichting, maar is nu een (redelijk autonoom) onderdeel van de stichting Misbruikt!. Het interview werd gehouden met Thérèse Bravenboer. De onderzoekers wilden, gezien de uitkomsten van de enquêtes (74,3% van de mensen wil graag offline lotgenotencontact, één op één, via een contactdag of in groepen) graag een interview met haar toevoegen. Zij is immers 12 jaar de bestuursvoorzitter geweest van Revief toen dit nog een zelfstandige stichting was, de organisatie die ieder jaar een landelijke contactdag organiseerde, en jaren lang vele projecten rondom lotgenoten en lotgenotengroepen voor de doelgroep seksueel misbruik coördineerde. Daarnaast behartigden zij al die tijd de belangen van iedereen die seksueel misbruik heeft meegemaakt in hun jeugd.

Het interview is gehouden na het bekend worden van de antwoorden op de enquêtevragen en heeft een vraag – antwoord structuur.

Wat valt je op, als je kijkt naar de resultaten?

Als ik de resultaten van de enquêtes en de interviews zie dan is het overduidelijk dat live lotgenotencontact de grootste wens is en dat dit het beste te organiseren is vanuit een centraal punt, een fysieke ruimte, met ervaringsdeskundigen. Denk hierbij aan een inloophuis waar aan al de wensen die in de enquête naar voren zijn gekomen, voldaan kan worden en alles wat ze graag willen vanuit een centraal punt wordt georganiseerd. Tenminste een centraal punt in elke provincie bijvoorbeeld, denk aan een inloophuis.

Waarom vanuit een inloophuis denk jij?

Omdat een inloophuis het een gezicht geeft. Eigenlijk zeg je met een inloophuis: "Wij zijn er voor jullie. Wij bestaan, het fenomeen misbruik bestaat en er bestaat iemand die er aandacht voor heeft en zich ervoor wil inzetten". Het bestaat dan ook voor de hele goegemeente, want dat vind ik zo belangrijk, dat je er niet alleen mee bent maar dat iedereen het er over heeft. Dit vind ik ZO belangrijk, dat is de helft van de oplossing. Dat mensen zeggen: "Ja, het bestaat dus, je kunt er niet meer omheen want het huis staat daar". Er worden thema-avonden en activiteiten en contactdagen georganiseerd en nu kan je het hele onderwerp inclus de slachtoffers niet meer weg schoffelen. Dat staat daar midden in het dorp, zo'n huis. Wij, een ontzettend grote groep mensen, onze doelgroep van Revief in ieder geval minstens 10% van de hele Nederlandse bevolking, mag bestaan. Mensen die in hun kindertijd misbruikt worden mogen bestaan en krijgen hulp.

Kijk maar naar Blauwe Maan in Tilburg. Jullie hebben hen geïnterviewd. Het is een heel goed georganiseerde club, jammer dat het maar regionaal is, maar in Tilburg, daar kan het al jaren wel. Daar is het al jaren goed geregeld. Waarom kan dat daar wel en niet in iedere andere gemeente? Ze kunnen al het geld op dit thema wel geven aan een centrum dat bestaat voor mensen die eenmalig verkracht zijn, en dan denken dat ze er zijn, maar die gaan geen yoga organiseren. Daar kan je niet naar binnen lopen met al je vragen en je eenzaamheid.

Maar waarom organiseerden jullie het niet op die manier, wat was het probleem?

Het probleem was en is geld. Dat is het altijd, en ook al die jaren hét grote probleem geweest. We hebben jaren en jaren ons best gedaan maar het nooit kunnen organiseren. Deze doelgroep is geen doelgroep die de energie heeft om zelf geld in te zamelen en niemand organiseert een sponsorloop of een collecte voor seksueel misbruik.

Fatsoenlijk geld. Ja, een project als Unbreakable kan je wel organiseren voor 1500 euro. Daar is soms nog wel geld voor te vinden bij particulieren. Maar het is bedroevend verder. Lotgenotencontact is verder niet sexy, het heeft een 'slachtofferige' uitstraling en niemand heeft zin hier iets voor te betalen. Terwijl het kracht is! Unbreakable kennelijk gaat wel, daar gaat kracht vanuit, uit het woord en uit het project. Het is een project waar mensen op de foto gaan met een tekst, geschreven op papier, die ze doet denken aan hun misbruik en waar ze vanaf willen. Maar lotgenotencontact, het woord zelf al, is zielig. Het is slachtofferig en zegt niets over veerkracht. Het is niet activistisch en het is een slecht imago, terwijl het zoveel brengt. Noem het anders, alsjeblieft, of noem het project of het huis wat je wilt anders.

"Deze lotgenotencontactdag heeft mij meer gedaan dan tien jaar therapie!"

Het organiseren van lotgenotencontactdagen is heel dankbaar werk, omdat mensen zó dankbaar zijn, zo ontzettend blij zijn. Het ging altijd over herkenning en erkenning. Je maakte mensen zo blij met een dag! Mensen kwamen binnen als slachtoffer en kregen ideeën, werden enthousiast, gingen soms zelfs meedraaien met Revief en dan kwamen ze in hun kracht. Het geeft een boost. Het probleem was altijd: dan gaan ze sterk weer verder en dan vinden ze een baan en gaan ze opleidingen doen. Dat klinkt gek, maar dat was wel jammer voor ons, want dan konden wij weer overnieuw beginnen met werven en opleiden. Maar echt, ze komen als muisjes naar binnen bij een contactdag en gaan als zwanen weer naar buiten. Het is echt waar: zo'n dag betekent veel meer dan alleen contact; het betekent: ook ik mag er zijn, ik ben niet gek.

Wat waren de moeilijkheden bij het organiseren?

Ja, geld dus, met stip bovenaan, daarna genoeg vrijwilligers en een goede coördinator, dat is de grootste moeilijkheid. Liefst een betaalde maar dat geld kregen wij dus niet bij elkaar. Nooit. Als wij met z'n allen bij elkaar zitten dan vliegen de ideeën over tafel maar in de praktijk hebben diezelfde ervaringsdeskundigen of vrijwilligers niet de energie om het uit te voeren of te coördineren. Dus je moet iemand hebben die het trekt. En wat ik al zei, als ze de energie wel weer krijgen, dan krijgen ze een baan. Dan zijn ze geheeld door het werk en door de omgang met lotgenoten en kunnen ze weer verder leven. Supergaaf, maar als je dit soort coördinatoren niet betaalt dan blijven ze niet en gaan ze weer.

Heb je nog tips met betrekking tot de slachtofferhulpverlening?

Ja: wacht niet. Over 5 jaar moet het gerealiseerd zijn, landelijk. En wat ik ook zei is dat er organisaties zijn die hun groepen niet vol krijgen. Dat is niet omdat de mensen niet willen of durven komen maar omdat ze dus eigenlijk niet weten wáár ze terecht moeten. Als er inloophuizen zouden zijn met een landelijke bekendheid, dan wel. Dus er is naast een huis ook wel een hele goede communicatie nodig, een website nodig met wat er alles wat er mogelijk is, een agenda wat er te doen is, en een nieuwsbrief.

De mensen van de Blauwe Maan zouden heel graag hun initiatief uitrollen over het land. In hoeverre willen de vrijwilligers van Revief deze ervaring delen of het helpen organiseren?

Graag!

Zijn er ook protocollen klaar, is er een standaard dag voor, draaiboeken etc.?

Jazeker, alles ligt klaar. Er is alleen iemand nodig die het gaat organiseren. We hebben 12 jaar lang 'geslepen' aan het concept van de lotgenotencontactdag. Het is heel belangrijk dat de protocollen en draaiboeken die er nu zijn meegenomen worden in een nieuw plan. Ik weet zeker dat iedereen het heel leuk vindt om daaraan mee te werken. Stel, er zou een pilot van twee jaar komen, dan zouden de initiatieven die er nu al zijn in dit land en ook de werkgroep Revief dat heel leuk vinden. Dan gaan we het eindelijk goed neerzetten, daar droomt iedereen al jaren van. Dan heb je met deze doelgroep echt wel twee jaar nodig, maar dan heb je iets heel moois. Het heeft wel een aanloop nodig. Net als met de contactdagen. Het eerste jaar kwamen er 20, tweede jaar 40, derde jaar 60, vijfde jaar 100 mensen. En onze ervaring is, je kunt er niet meer kwijt dan 100 op een dag, en dat moet je ook niet willen anders moet je een groter evenement maken. We hebben er wel eens meer gehad, 120, maar dat was een drama. Het werd veel te onoverzichtelijk en de begeleiding kon het niet meer behappen. Maar we weten dan wel dat veel meer mensen dit zouden willen.

Stel je organiseert het iedere maand, en niet 1 keer per jaar, zouden ze dan ook blijven komen?

Ja, elke week of iedere maand. Ja, dan blijven ze ook komen. De lotgenotengroepen moet je eigenlijk koppelen aan de lotgenotencontactdagen. Natuurlijk moet het bekend zijn bij therapeuten en huisartsen etc., maar op deze manier kunnen ook mensen die in eerste

instantie niet goed durven een laagdrempelige instap maken naar de groepen. Dan voelen ze: als dit me lukt, als ik hiernaartoe durf, naar een koffie ochtend of een schilder activiteiten, dan durf ik dit ook met de mensen die ik nu ken, in een groep. De mevrouw achter de koffiebar moet ook ervaringsdeskundig zijn, de opleidingen daarvoor liggen in Nederland al klaar, die kunnen we zo geven. Er zijn heel veel andere initiatieven die nu ook goed draaien en mee willen doen, dat weet ik zeker. Alleen hebben die nu ook geen geld en zijn ze te kleinschalig. Ook die initiatieven hebben dezelfde problemen. Er is geen continuïteit met een vaste, professionele, coördinator. Hoe vaak ik wel niet een nieuwe coördinator of een voorzitter had! Er komt zo veel op je af en na een half jaar zijn ze oververmoeid en na een jaar burn-out.

Ik vind ook nog het volgende. Met alleen een inloophuis ben je er nog niet, want wat lotgenoten ook nodig hebben is iemand die voor je opkomt. Daar moet ook geld heen, belangenbehartiging, juridische hulp. Desnoods door ervaringsdeskundigheid maar die moet wel fatsoenlijk betaald worden.

Wij hebben vaak op het punt gestaan te stoppen met Revief, door gebrek aan geld en gebrek aan mankracht. Maar de lotgenoten smeekten ons altijd door te gaan omdat ze het zo belangrijk vinden dat er een organisatie is die voor hen opkomt, die hun belangen behartigt. Wie komt er anders voor hun belangen op? Iemand die niet misbruikt is, wil eigenlijk niks met dit onderwerp te maken hebben. Dus is er een organisatie nodig die van binnenuit de problematiek kent en weet wat de lotgenoot nodig heeft.

5. Conclusies

De enquête is door 302 mensen die zelf seksueel misbruik hebben meegemaakt ingevuld. Hoewel er geen goed zicht is op het responspercentage ten opzichte van de benaderde doelgroep is dit in absolute zin een groot aantal respondenten. Zij hebben de moeite gedaan en de moed gehad de enquête in te vullen. Hieruit blijkt dat de fundamentele behoefte aan lotgenotencontact groot is, al zijn er nog wel voorwaarden in te vullen met betrekking tot de opzet en uitvoering ervan.

Dat deze behoefte groot is blijkt eveneens uit de ervaringen met de hoeveelheid gevraagde hulp die aanbieders van lotgenotencontact hebben. Op zich is dit ook niet vreemd omdat meer dan driekwart van de mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt aangeeft daar ook later in het leven nog (ernstige) beperkingen van te ondervinden.

Respondenten geven aan liever zelf geen lotgenotencontact op te willen zetten. Zij hebben vooral behoefte aan door organisaties ontwikkeld en uitgevoerd aanbod.

Hierbij is het relevant dat mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt gemiddeld hoge verwachtingen hebben van het positieve effect van lotgenotencontact op het eigen herstel. Dit benadrukt niet alleen de al vastgestelde fundamentele behoefte, maar is ook van groot belang omdat bij elke vorm van hulp, therapie en begeleiding een positieve verwachting het resultaat in positieve zin zal beïnvloeden.

De motivatie om te participeren in lotgenotencontact kent drie hoofdthema's. Dat zijn isolement (in de enquête onderverdeeld in eenzaamheid, onbegrip en (h)erkenning), gebrek aan morele zelfwaardering (benoemd als schuld en schaamte) en veiligheid. Misschien vormt het doorbreken van het isolement hiervan het meest de basis, omdat het hierdoor mogelijk wordt om in contact met lotgenoten aan alle andere thema's te werken.

De behoefte beperkt zich niet alleen tot lotgenotencontact als zodanig, maar betreft ook (ervarings)deskundige begeleiding. Slechts een enkeling geeft aan (ervarings)deskundige begeleiding voor zichzelf niet nodig te vinden. Deze begeleiding betreft niet alleen de structuur en het proces van het lotgenotencontact, maar zeker ook de inhoud. Om die reden scoren de vraag om professionele hulp en, meer nog, ervaringsdeskundigheid hoog. De behoefte aan hulp vanuit juist deze ervaringskennis is veelzeggend en lijkt daarom een groot deel van de basis voor het aanbod van lotgenotencontact te moeten zijn. De logica is dat ervaringsdeskundigen per definitie óók lotgenoten zijn en daarmee over een soort kennis beschikken die alleen aanwezig is bij mensen die zelf misbruik hebben meegemaakt. En, zeker zo belangrijk, het feit dat ze lotgenoten zijn leidt ook tot meer gevoel van gelijkwaardigheid dan in het contact met een professionele hulpverlener.

De steun vanuit het eigen sociale milieu is heel veel lager dan gewenst. Lotgenotencontact is dan tenminste aanvullend, maar vaak ook in de plaats hiervan. Schrijnend is het dat het merendeel van de respondenten aangeeft dat de eigen directe omgeving wel van het seksueel misbruik op de hoogte is, maar dat de beperkte hoeveelheid sociale steun hier schril tegen afsteekt. Als deze steun er is dan komt deze vooral van vrienden en partners. Dat de familie hierin veel minder een rol speelt is voor een belangrijk deel te verklaren door het feit dat veel langdurig misbruik zich juist binnen het familiesysteem afspeelt. Toch zou het de moeite waard kunnen zijn dat organisaties voor lotgenotencontact onderzoeken of zij een rol kunnen spelen in de empowerment van gewenste sociale steun.

Qua praktische uitwerking gaan de voorkeuren van het totaal van de respondenten vooral uit naar fysieke bijeenkomsten en veel minder naar online aanbod. Dat neemt niet weg dat sommigen een voorkeur hebben voor online lotgenotencontact en anderen dit kennelijk als goede aanvulling zien op het offline aanbod. Binnen het offline aanbod is er vooral behoefte aan groepsessies. Groepen in een vaste samenstelling hebben hierbij de voorkeur, al is er een substantieel aantal respondenten die dit niet persé noodzakelijk vinden. Anonimiteit binnen de groep is voor ongeveer een derde van de respondenten van belang.

Met betrekking tot online aanbod is er behoefte aan speciaal voor de doelgroep ontwikkelde platformen die afgeschermd, veilig en niet min of meer open zijn zoals de bekende social media als Facebook, Instagram of TikTok. Overigens gebruikt een relevante minderheid deze sociale media niet en is het goed mogelijk dat zij een eigen specifieke online omgeving wel zouden willen gebruiken.

Natuurlijk is het van belang dat er voldoende interessant aanbod van vormen van lotgenotencontact is. Het ontbreken hiervan zal vanzelfsprekend een drempel voor deelname zijn.

De meeste respondenten zouden graag een lotgenotencontactdag bezoeken, maar ook de behoefte aan therapeutische groepen, begeleid door ervaringsdeskundigen of een ervaringsdeskundige in combinatie met een professional, scoort hoog. Niet veel minder scoren laagdrempelig contact in, bijvoorbeeld, een inloophuis of door (gezamenlijke) buitenactiviteiten. In het algemeen geldt voor de activiteiten dat er behoefte is aan een redelijk hoge frequentie en langdurige continuïteit. Activiteiten vinden bij voorkeur in de middag plaats, maar er zouden ook mogelijkheden in de ochtend of de middag moeten zijn.

Uitgaande van de behoefte aan fysieke, offline vormen van lotgenotencontact, en zeker die met een redelijk hoge frequentie, is het voor de hand liggend dat de reistijd naar de plaats van de activiteiten van belang is. Op basis van de gegeven antwoorden kan vastgesteld worden dat een maximale reistijd van een half uur ideaal zou zijn, met een uitloop naar een uur. In ieder geval geven respondenten aan dat een te lange reistijd een te hoge drempel zou kunnen zijn voor deelname aan activiteiten van lotgenotencontact.

Tot slot en in algemene zin vinden mensen die misbruik hebben meegemaakt het van belang dat ze zich voldoende kunnen identificeren met lotgenoten waar ze contact mee hebben. Omdat er binnen de doelgroep van mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt verschillen zijn in de aard van het misbruik, zal hier rekening mee gehouden moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan het onderscheid tussen geïsoleerd misbruik door een ouder of grootouder en misbruik in een georganiseerd crimineel netwerk. Dit soort verschillen zou bij de samenstelling van zowel fysieke als online groepen een rol moeten spelen. Onvoldoende gevoel van identificatie is in ieder geval een drempel voor deelname aan lotgenotencontact. Overigens wordt aan het thema geaardheid in het algemeen geen groot belang gehecht.

6. Aanbevelingen

Gegeven de uitkomsten van de enquête en de informatie uit de interviews is het niet moeilijk om een aantal belangrijke aanbevelingen te formuleren met betrekking tot goed landelijk georganiseerd lotgenotencontact voor mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt. De kern van dit advies luidt:

- I. Creëer, verspreid over Nederland, een stelsel van fysieke locaties voor ontmoetingen tussen lotgenoten. Zorg ervoor dat deze locaties, bijvoorbeeld aan te duiden als “inloophuizen”, zowel praktisch (kosten, bereikbaarheid, reistijden), psychologisch (anonimiteit, veiligheid, identificatie met de doelgroep), en qua aanbod, zeer laagdrempelig zijn.
- II. Uitgaande van een norm van maximaal een half uur tot een uur aan reistijd kan gekozen worden voor een aantal van 10 tot 20 van dergelijke inloophuizen voor heel Nederland. Het na te streven aantal is in de eerste plaats afhankelijk van spreiding en ligging (denk aan ligging ten opzichte van openbaar vervoer). In de tweede plaats kan aan elk inloophuis een globaal geografisch verzorgingsgebied toegekend worden waarbinnen activiteiten gedecentraliseerd kunnen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan begeleide groepsgesprekken.

Het aanbod van deze inloophuizen zal idealiter qua structuur en invulling in de basis uniform moeten zijn, dit met respect voor regionale culturele (en andere relevante) verschillen.

- III. Voor alle inloophuizen is het fysieke contact (“offline”) de basis van waaruit gewerkt wordt, aangevuld met online vormen van contact en begeleiding.
- IV. Het ontmoeten van lotgenoten moet in diverse vormen kunnen plaatsvinden. Hierbij is een globaal onderscheid te maken tussen gesprekken (individueel of in groepsverband) en activiteiten (denk aan bijvoorbeeld schilderen, tuinieren of wandelen). Ieder inloophuis zal hiervoor een gevarieerd pakket moeten kunnen aanbieden.
- V. Alleen de ontmoeting als vorm van lotgenotencontact is niet voldoende. Er zal ook deskundige begeleiding moeten worden geboden.
- VI. Voor wat de begeleiding betreft staat de ervaringsdeskundigheid nadrukkelijk centraal, aangevuld en ondersteund door de professionele zorg. Het beschikken over een up-to-date landelijke sociale kaart, naast goede kennis van het regionale aanbod, is onontbeerlijk.
- VII. Er dient een goede opleiding en begeleiding voor de ervaringsdeskundigen te zijn, nadrukkelijk geënt op het thema seksueel misbruik. Hierbij is een gedeelde inhoudelijke visie op ervaringsdeskundigheid een noodzakelijke voorwaarde.

Het opzetten van een landelijk systeem van inloophuizen zou zo snel mogelijk moeten beginnen gezien de gebleken behoefte, het bestaande leed bij mensen die seksueel misbruik hebben meegemaakt en de hoge verwachtingen op bijdrage aan het herstel.

- VIII. Gestart kan worden met 3 pilot inloophuizen op plaatsen waar al veel kennis en ervaring is. Deze pilots zouden 2 tot 3 jaar kunnen duren en zowel tussentijds als aan het eind geëvalueerd moeten worden. Bij deze evaluaties staat kwaliteitsverbetering centraal.
- IX. Na de pilotfase (of zoveel eerder als uit tussentijdse evaluatie zou kunnen blijken) kan een begin gemaakt worden met het verder landelijke uitrollen van het best practice model dat in de praktijk verder tot stand is gekomen.
- X. Tevens kan onmiddellijk gestart worden met landelijke en/of regionale lotgenotendagen, zoals deze nu ook al door Revief worden georganiseerd.
- XI. Voor het bereiken van het doel van een landelijke dekking van inloophuizen zou een periode van 5 tot 6 jaar moeten worden gekozen.

Het is van het grootste belang dat er voldoende financiering komt voor een dergelijke organisatie van het lotgenotencontact. Uit het interview van Revief, evenals bij de Safe Space Club, komt het duidelijkst naar voren dat dit de bottleneck bij uitstek is en dit is ook de ervaring binnen dit werkveld in het algemeen.

- XII. Er moet een structurele, continue financiering komen op basis van een gedegen beschrijving van de eerdergenoemde basisactiviteiten. Deze financiering zou in eerste instantie moeten komen van regionale overheden (zie Blauwe Maan) en de landelijke overheid (zie Slachtofferhulp Nederland). Hierbij zullen de reële basiskosten gedekt moeten zijn, op basis van het werken met zowel betaalde krachten als vrijwilligers.
- XIII. Aan het basistakenpakket zal ook het verwerven van subsidies voor landelijke en regionale projecten, boven op de structurele activiteiten, toegevoegd moeten worden om verdere kennisontwikkeling en innovatie mogelijk te maken.
- XIV. Financiering is ook noodzakelijk voor een goede begeleiding van de inloophuis pilot en voor het ondersteunen van een verdere uitrol na de pilotfase.

Er zijn nog een aantal algemene slotopmerkingen te maken in het kader van dit advies.

- XV. Naast een zekere mate van regionale autonomie zal er bij een landelijke opzet van inloophuizen behoefte zijn aan centrale coördinatie en ondersteuning. Belangrijke elementen hierbij zijn beleidsontwikkeling, onderlinge afstemming en samenwerking, kwaliteitsontwikkeling en bewaking, creëren van landelijke zichtbaarheid en aanzwengelen van discussies. Het opzetten van een koepelorganisatie is dan ook noodzakelijk voor een goed werkende structuur.
- XVI. Het opzetten en exploiteren van inloophuizen kan ondergebracht worden bij reeds bestaande organisaties en initiatieven. Pilots kunnen dan ook in eerste instantie bij verschillende rechtspersonen worden ondergebracht. Dat geldt ook voor de verdere uitrol. Daar waar nog geen geschikte rechtspersoon bestaat kan er, met ondersteuning vanuit een koepel, één worden opgericht. Ook kan er voor dit soort blanco plekken één collectieve rechtspersoon in het leven worden geroepen.

- XVII. Het is waarschijnlijk zowel effectief als efficiënt wanneer vanaf het begin gebruik wordt gemaakt van bestaande ervaring en kwaliteiten. Indien we ons zouden beperken tot de geïnterviewde partijen, is het denkbaar dat Blauwe Maan één van de pilotlocaties wordt, The Safe Space Club een rol krijgt bij het ontwikkelen van online faciliteiten, Revief als de organisatie van landelijke contactdagen coördineert en BSA Jeugdzorg bijdraagt aan de ontwikkeling van een model voor complementaire professionele zorg. Slachtofferhulp Nederland zou in brede zin facilitaire ondersteuning kunnen bieden, zowel in de pilotfase als op langere termijn. Dit alles nadrukkelijk als voorbeelden en niet bedoeld om andere relevante partijen uit te sluiten.

De belangrijkste slotopmerking is wellicht de volgende. Er zijn in Nederland heel veel mensen die seksueel misbruik, veelal langdurig en in de jeugd, hebben meegemaakt met ernstige, zo niet desastreuze gevolgen als isolement, problemen met de eigen identiteit en autonomie, fundamentele gevoelens van onveiligheid en grote beperkingen in de sociaaleconomische ontwikkeling. Het gebruiken van de term "slachtoffers" is dan ook op zichzelf terecht, ware het niet dat dit een reeks aan negatieve connotaties als zwak, passief en hulpeloos met zich meebrengt. Deze connotaties staan haaks op de creativiteit, veerkracht en levenswil die mensen die misbruik hebben meegemaakt laten zien in hun dagelijks leven en overleven. De maatschappij als totaal is duidelijk niet in staat (toen niet en nu niet) haar mensen voldoende te beschermen tegen seksueel misbruik, dit terwijl het beschermen van de fundamentele rechten en veiligheid van het individu de belangrijkste kerntaak van de overheid is. Het is de hoogste tijd dat de maatschappij en de overheid niet meer wegstijven, maar (meer dan nu het geval is) in actie komen om de mensen die misbruik hebben meegemaakt op alle fronten te ondersteunen en daarmee gebruik te maken van hun eigen kracht en kwaliteiten. Daarom zijn beleid, gebaseerd op ervaringskennis en kwaliteiten van ervaringsdeskundigen, en de financiële ondersteuning die bij de uitvoering ervan onontbeerlijk is, niets minder dan een morele plicht. Het is een zwaarwegende morele verantwoordelijkheid voor ons allen als maatschappij en voor de overheid als het instituut dat ons vertegenwoordigen moet.

7. Bijlagen

7.1 Mail bij enquête lotgenotencontact 2023

Beste allemaal,

Allereest ontzettend bedankt voor jullie inschrijving en deelname aan het manifest op onze website of naar aanleiding van de campagne van Stichting Misbruikt! in 2022.

Veel reacties op dit manifest betroffen vragen over hulp via lotgenotencontact, bijvoorbeeld hoe je een lotgenoot zou kunnen vinden. Fonds Slachtofferhulp is bereid samen met ons deze vraag op te pakken. Zij subsidiëren dit onderzoek waarmee het voor onszelf en ook voor hen duidelijk wordt hoe de organisatie van lotgenotencontact het meest effectief kan zijn. Met deze vraag zijn wij vanuit stichting Misbruikt! aan de slag gegaan.

Het doel van dit onderzoek is ontdekken welke vormen van lotgenotencontact de kwaliteit van leven verbeterd van slachtoffers die langdurig seksueel misbruik hebben meegemaakt.

Wij hebben nu ook een concrete vraag aan jullie, de mensen die ons manifest hebben ondertekend. Zouden jullie ons met dit onderzoek willen helpen en de bijgevoegde enquête willen invullen? Wij zijn nu specifiek op zoek naar jullie wensen zodat wij samen met verschillende partijen de beste hulp voor onze doelgroep kunnen gaan organiseren in Nederland. Ook zullen bestaande organisaties betrokken worden in dit onderzoek door middel van interviews (best practice).

Deze enquête is bedoeld voor mensen die misbruik hebben meegemaakt. Mocht je omstander zijn en ook graag iets willen opmerken over lotgenotencontact dan mag u dit aan ons mailen op info@stichtingmisbruikt.nl.

De enquête is opgedeeld in de volgende deelonderwerpen: *praktisch, inhoudelijk, begeleiding, motivatie en persoonlijk*. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. Hierin zult u anoniem blijven. De enquête staat de komende **twee weken** open voor invulling. Uiteraard zullen wij na afloop van het onderzoek de resultaten met jullie delen.

Voor eventuele vragen kunnen jullie mailen naar info@stichtingmisbruikt.nl

Alvast bedankt voor jullie eventuele deelname!

Met vriendelijke groet,
Miranda en Roos Freriks

7.2 Campagne “De stem van misbruik”

Inhoud van het manifest

- Meldingen en aangiftes van seksueel misbruik moeten onmiddellijke aandacht krijgen en de slachtoffers moeten in beginsel geloofd worden. Daarbij moet ook de getuigenis van kleine kinderen gehoord worden.
- Het opsporen van daders en van netwerken van daders moet topprioriteit hebben bij politie en justitie.
- Slachtoffers van misbruik moeten onmiddellijk, laagdrempelig én kosteloos hulp kunnen krijgen voor alle gevolgen van het seksueel misbruik.
- Het seksueel misbruik moet een prominent onderdeel worden van de partijprogramma's van de politieke partijen.
- De strijd tegen seksueel misbruik moet structureel een velen malen groter deel van de rijksbegroting gaan uitmaken dan nu het geval is.